સ્વર્ગની સડક નામે પુસ્તકમાંથી.

વૃદ્ધ માણસોને શીખામણ.

લેખક અને પ્રકાશક

વૈદ્ય અમૃતલાલ સુંદરજી પઢીયાર.

મુંબઇ.

અમદાવાદ:

ખાડીઆમાં હિતેચ્છુ પ્રેસમાં હરિપ્રસાદ પીતાંબરદાસ મહેતાએ પોતાના મકાનમાં છાપ્યું.

આવૃત્તિ ૧ લી. પ્રત ૨૫૦૦.

સને ૧૯૧૪—સંવત ૧૯૭૦.

અમૂલ્ય.

પ્રસિદ્ધ થયેલાં સ્વર્ગનાં પુસ્તકો:—

સ્વર્ગનું વિમાન. સોનેરી પુઠું પૃષ્ઠ ૩૯૦. કિં. રૂ. એક.

સ્ત્રીઓ તથા બાળકો પણ સમજી શકે તેવી સાદી અને સહેલી ભાષાને લીધે આ પુસ્તક બહુજ લોકપ્રિય થઇ પડ્યું છે તેથી તે ઘેરે ઘેર વચાય છે. ભક્તિ—જ્ઞાન—પ્રભુપ્રેમના ૩૨૫ દાખલાઓ તે પુસ્તકમાં છે. ઠેકાણે ઠેકાણે ભજન તથા પદો પણ તેમા આપેલા છે. ભક્તિ-માર્ગના સિદ્ધાંતો સમજવા માટે એ પુસ્તક પહેલી ચોપડી જેવુ છે.

સ્વર્ગની કુંચી. સોનેરી પુઠુ પૃષ્ઠ ૫૫૦. કિં. રૂ. એક.

ઇશ્વર વિષે, નામસ્મરણ વિષે, શ્રદ્ધા વિષે, પ્રભુપ્રેમ વિષે, સત્સંગ વિષે, ભક્તિ વિષે, ગુરૂ વિષે, આચરણ સુધારવા વિષે, સંતો—ભકતો—સાધુઓ—વૈષ્ણવો વિષે, સ્હેલા સ્હેલા ને ગમ્મત સાથે જ્ઞાન આપે તેવા ૨૧૦ દાખલાઓ ઠેકાણે ઠેકાણે જૂના ભકતો તથા મહાત્માઓના ભજન તથા પદો.

સ્વર્ગનો ખજાનો. સોનેરી પુઠુ પૃષ્ઠ ૩૮૪ કિં. રૂ. એક.

ભક્તિમાર્ગની ત્રીજી ચોપડી. જીજ્ઞાસુઓ, ભકતો, હરિજનોના અનુભવની વાતોના ૧૨૫ દાખલાનું પુસ્તક. નવી આવૃત્તિ તૈયાર છે

સ્વર્ગનાં રત્નો. સોનેરી પુઠું પૃષ્ઠ ૩૮૪. કિં. રૂ એક.

ભક્તિ, જ્ઞાન, પ્રભુપ્રેમ, સત્સંગ, પ્રાથના, પરમાર્થ, પાપ, પુન્ય, ધર્મ, કર્મ, ગુરૂ, ભકતો, મહાત્માઓ, સુખદુઃખ, હરિદર્શન, અર્પણ વગેરેના ઉંડા ખુલાસાવાળા ૧૦૧ દાખલાઓનુ ખાસ વાંચવા લાયક નવું પુસ્તક.

સ્વર્ગની સડક. નવું પુસ્તક કિં. રૂ. એક.

ભક્તિમાર્ગની પાંચમી ચોપડી. તેમાંના દાખલા જીજ્ઞાસુ અને હરિજનોને ખાસ જાણવા લાયક છે. આ સામેથી શરૂ થતું લખાણ તેમાથીજ લેવાયલુ છે. તે વાંચવાથી આખુ પુસ્તક કેવું છે તેનો ખ્યાલ આવશે. સોનેરી પૂઠાંનું પૃષ્ઠ ૫૨૫ નું દળદાર પુસ્તક. દરેકનું પોસ્ટેજ જુદું.

વૃદ્ધ માણુસોને શીખામણ.

ઘોડો કે બળદ બહુ જ થાકી ગયેલા હોય તોપણ જ્યારે તેઓ પોતાના ઘર તરફ વળે છે ત્યારે તેઓ બહુ જોરથી ચાલવા માંડે છે. તેમજ હે વૃદ્ધ જનો! હવે તમારે બહુ જ જોરથી ધર્મના રસ્તામાં ચાલવું જોઇએ. કારણ કે મોક્ષ ધામમા જવું એ આપણું સાચુ ઘર છે. આ દુનિયાં તો માત્ર થોડા વખતને માટે જ છે, પણ જ્યાં અનત કાળ સુધી રહેવાનું છે તે તો હરિની હજુરનું મોક્ષધામ જ છે. અને એ ઘર તરફ જવાનો હવે તમારો વખત થયો છે તમારા ગાડાં હવે એ દિશાએ વળ્યા છે. માટે ધર્મના ને પ્રભુના રસ્તામા હવે તમારે બહુ વધારે વધારે જોરથી ચાલવું જોઇએ. કારણ કે ઘોડાઓ તથા બળદો જેવાં જનાવરો પણ થાકી ગયાં હોય છતાં પણ પોતાના ઘર તરફ જવા માટે ઉતાવળ કરે છે ત્યારે તમે તો સમજુ છો, જ્ઞાની છો અને અનુભવી છો. માટે તમારે તો હવે બહુ જ જોરથી બાપના ઘર તરફ ચાલવું જોઈએ.

જે માણુસને બહુ લાંબી મુસાફરીએ જવું હોય તેઓ હમેશાં પોતાને જોઇતી વસ્તુઓની અગાઉથી જ બહુ મોટી તૈયારી કરી રાખે છે. કારણ કે જો અગાઉથી તૈયારી ન કરી રાખે તો લાંબી મુસાફરીમાં ઘણી જાતના દુઃખો ભોગવવાં પડે છે. માટે જે ડાહ્યા માણુસો હોય છે તેઓ લાંબી મુસાફરી માટે બહુ સારી તૈયારીઓ કરી રાખે છે. તેમજ હે વૃદ્ધ-સજ્જનો! તમારે પણ હવે થોડા વખતમાં બહુ લાંબી મુસાફરીએ જવાનું છે. કારણ કે મોત જેવી બીજી લાંબી મુસાફરી આ જગતમાં બીજી કોઇ પણ નથી. છેલ્લામાં છેલ્લી ને લાંબામાં લાંબી મુસાફરી તે મોત છે. અને એવી મોટી મુસાફરીએ નીકળવાનો હવે તમારો વખત આવી લાગ્યો છે. માટે ત્યાં અગવડ ન પડે તેવી જાતના સરસામાન મેળવી લેવાની

ને તે માટે [illegible] અગાઉથી જ તૈયારી કરીરાખવી જોઈએ. કારણ કે, આપણે જોઈએ છીએ કે, માત્ર એકાદ ટંકની મુસાફરી કરવી હોય તોપણ પાણી પીવાનાં સાધનો, છત્રી, કપડા, વગેરેની અગાઉથી તજવીજ રાખવી પડે છે. અને જો અઠવાડીયા પખવાડીયાની મુસાફરી હોય તો તો ઘણી જાતની વસ્તુઓ લેવી પડે છે, અને બહુ મોટા ગાંસડા પોટલાં બાંધવા પડે છે. ત્યારે હવે વિચાર કરો કે, જે લાબામાં લાંબી મુસાફરી છે, અને જ્યાંથી આપણી ઇચ્છા પ્રમાણે પાછું આવવાનું જ નથી. પણ જ્યા અનંત કાળ સુધી રહેવાનું છે, તેવે ઠેકાણે જવા માટે કેટલી બધી મોટી તૈયારી કરવી જોઇએ? એ કાંઇ તમારા ધ્યાન બહાર નથી. માટે હવે એ બાપાઓ! હવે ગફલતીમા રહેશો મા. પણ એ લાબી મુસાફરી માટે જોઈતી તૈયારી કરવાની મહેનત કરજો. એજ અમારી ભલામણ છે.

કાઠીઆવાડ, કચ્છ, ગોવા વગેરે ઠેકાણે જવાની આગ બોટો મુંબાઇના બંદરેથી ઉપડે છે. તેમા કેટલીક આગબોટોને ઉપડવાના ટાઈમ ચોક્કસ થએલા હોય છે ને કેટલીક આગ-બોટોના ટાઇમ ચોક્કસ થએલા હોતા નથી. એ આગબોટોમા જેને ચ્હડવું હોય તે માણસો પોતાનો સરસામાન લઈને કિનારે આગબોટ ઉપડવાની વાટ જોતા બેસી રહે છે. કારણ કે જો એ પ્રમાણે અગાઉથી તૈયારી રાખે નહિ તો આગ-બોટ ઉપડી જાય અને પોતે રહી જાય, તેથી ધારેલે ઠેકાણે ધારેલે વખતે પહોંચી શકે નહિ. અને જો વખતસર ના પહોચે તો એમાં આગબોટવાળાને કાંઈ નુકશાન થાય નહિ પણ જેને તેમાં જવું હોય તેને જ નુકશાન થાય. એવી નુકશાનીમા ન ઉતરવું પડે માટે ડાહ્યા માણસો અગાઉથી જ બંદર ઉપર જઇને બેસે છે. તેમ જ હે વૃદ્ધ સજ્જનો! અમે તમને કહીએ છીએ કે, આપણો આ દેહ ક્યારે પડશે તેની પણ કાંઇ ખબર નથી. એ આગબોટ હવે કયારે ઉપડશે તેનો ચોક્કસ ટાઈમ આપણે જાણતા નથી, પણ તે હવે થોડા વખતમાં ઉપડવાની છે એમ તો આપણે જરૂર જાણીએ છીએ. માટે તે આગ-

બોટમાં બેસી સ્વદેશ પહોંચવા સારૂ અગાઉથી બનતી તૈયારીઓ કરી રાખવી જોઇએ. કારણ કે એવી તૈયારીઓ કરી રાખવાનો વખત હવે આવી લાગ્યો છે. માટે ગફલતીમાં રહી જવાય, ને આગબોટ ઉપડી જાય એમ ન થાય તે સંભાળજો. મતલબ કે ધર્મ, ધ્યાન, પરમાર્થ, સંસાર વ્યવહારના કામકાજોની ચોખખાઇ ને એવું બીજું જે કાંઇ કરવાનું હોય તે કર્યા વિના ચાલ્યું ન જવાય એ સંભાળજો.

બાપાઓ ! તમને ખબર છે કે, જે દેશમાં આપણે જવું હોય તે દેશના સિક્કા જો આપણી પાસે ન હોય તો તે દેશમાં આપણને બહુ જ મુશ્કેલીઓ પડે છે, કારણ કે જુદા જુદા દેશમાં જુદા જુદા સિક્કાઓ ચાલે છે. તેમ જ આ દુનિયામાં વહેવાર ચલાવવા માટે જે ધન કામ લાગે છે તે ધન કાંઇક જુદું છે, અને ઇશ્વરની હજુરમાં જે ધન કામ લાગે છે તે ધન કાંઇક જુદું છે. કારણ કે અહીં તો ધાતુઓનું અને પત્થરોનું ધન કામ લાગે છે, પણ મોક્ષધામમાં તો ધર્મનું જ ધન કામ લાગે છે. ત્યાં કાંઇ અહીંનું ધન કામ આવતું નથી, અને હવે તમારે એ નવા મુલકમાં જવાની તૈયારી થઇ ચૂકી છે. માટે એ દેશમાં ચાલી શકે એવું ધન હવે તમારે મેળવી લેવું જોઇએ. કારણ કે ત્યાં દોઢીઆં, આના, રૂપિયા, ગીની, નોટો, દસ્તાવેજો, ખતપત્રો. અને ઇસ્ટેટોનું ધન કામ લાગશે નહિ, પણ ત્યા તો દયાનું ધન જોશે, ત્યાં તો અંતરની શાંતિનું ધન જોશે, ત્યાં તો પ્રભુના નામસ્મરણનું ધન જોશે, ત્યાં તો પ્રભુના પ્રેમનું ધન જોશે, ત્યાં તો પરમાર્થનું ધન જોશે, ત્યા તો પ્રભુના ધ્યાનનું ધન જોશે, ત્યાં તો અંતઃકરણની કોમળ લાગણીઓનું ધન જોશે, ત્યાં તો ભ્રાતૃભાવનું ધન જોશે, ત્યા તો શુભેચ્છાનું ધન જોશે, ત્યા તો માનસિક વૈરાગ્યનું ધન જોશે, ત્યા તો પ્રભુના સૌ જીવો સાથે ભલાઇ રાખવાનું ધન જોશે, ત્યા તો ઇંદ્રિયોને તથા મનને વશ રાખવાનું ધન જોશે, ત્યા તો સંતોની સેવા કર્યાનું ધન જોશે, ત્યાં તો સત્સંગનું ધન જોશે, ત્યા તો ઇશ્વરી જ્ઞાનનું ધન જોશે, ત્યા તો શ્રદ્ધાનું ધન જોશે, અને ત્યાં તો આત્મિક ધન

જોશે, ત્યાં કાંઈ ચાંદી સોનાનું ધન, નોટનાં કાગળીયાંઓનું ધન, કે ઘરનાં ખોખાંઓનું ધન કામ લાગશે નહિ. માટે હવે ટુંક વખતમાં જે મુલકમાં તમારે જવાનું છે તે મુલકનું ધન મેળવાય તેમ કરજો. એજ અમારી વિનંતી છે.

૧૨૫–વૃદ્ધ માણુસોને શીખામણ ભાગ બીજો.

પાપ કરી કરીને જે માણુસો નરકમાં પડેલાં છે ને નરકનાં દુઃખો ભોગવી રહ્યાં છે તેઓ એમ ઇચ્છે છે કે, જો થોડાક દહાડા અમોને જગતમાં પાછું જવાનું મળે તો અમે જગતમાં જઇને ખૂબ ભજન ધ્યાન કરી લઈએ ને અમારા આત્માનું કલ્યાણ થાય એમ કરી આવીએ. એ માટે તેઓ તરફડે છે; અને વારંવાર પ્રભુની પ્રાર્થના કર્યા કરે છે કે, હે પ્રભુ! અમને થોડાક વખત પણ પૃથ્વી ઉપર પાછા મોકલ કે જેથી કરીને અમે તને જાણી શકીએ ને તારો પ્રેમ મેળવી શકીએ. પણ અફસોસ કે તેઓનાં પાપો એવાં મોટાં હોય છે કે તેઓ નરકમાંથી છૂટી શકતા નથી. આવી રીતે નરકમાં પડ્યા પછી પસ્તાવો કરવો, હાથમાથી તક ગયા પછી રોયા કરવું, અને રાંડ્યા પછી ડાહ્યા થવું એ શું કામનું? માટે હે વૃદ્ધ બાપાઓ! હજી જ્યાં સુધી તમારા હાથમા થોડાઘણે વખત છે ત્યાં સુધીમાં તમે કાંઇક કરી લ્યો, અને જેમ બને તેમ એ થોડાઘણા વખતનો સારામા સારી રીતે લાભ લઇ લ્યો. કારણ કે નરકમાં પડીને પછી પસ્તાવું તે કરતાં હમણાં જ્યાં સુધી હાથમાં વખત છે તેટલામાં જ ચેતી જવું; ને એ વખતનો લાભ લઈ લેવો એ બહુ જ મોટી વાત છે. ને એ બહુ જ સારી વાત છે. માટે તમારા હાથમાં જે થોડો વખત બાકી રહ્યો છે. તેનો લાભ લઇ લ્યો, તેનો લાભ લઇ લ્યો.

એક શ્રીમંત ગૃહસ્થ હતો, તેની આંખો નબળી પડવા લાગી તેથી તેણે એક હુંશિયાર ડાકટરને પોતાની આંખો બતાવી. ત્યારે તે આખના ડાકટરે આખ તપાસીને કહ્યું કે, હવે થોડા વખતની અંદર તમારી આંખે જશે. એમાં હવે

કાંઈ ઉપાય લાગુ પડી શકે તેમ નથી. વધુમાં વધુ એકાદ વર્ષની અંદર તમે સુરદાસ બની જશો. એ સાભળીને તે અનુભવી ગૃહસ્થ ચેતી ગયો, અને તેણે પોતાની અગત્યનાં જે જે કામો હતાં તે બધાં જલદી જલદી કરવા માંડ્યાં. જેમ કે દેશાવરના આડતીઆ સાથેનો હિસાબ કિતાબ ચોખ્ખો કર્યો. ખતપત્રો જ્યાં સાચવવાં જોઇએ ત્યાં સાચવ્યાં. તીર્થ, યાત્રા વગેરે કરવાનું હતું તે કરી લીધું. જે જે વસ્તુઓ જોવાની હતી તે સારી રીતે જોઈ લીધી. અને આંખ ગયા પછી પોતાને પાછળથી અફસોસ ન થાય તેવી દરેક રીતની તૈયારી કરી રાખી, એ પછી થોડા વખતમાં તેની આંખોનું તેજ ઘટી ગયું ને તેને અંધાપો આવ્યો. પણ એ માટે અગાઉથી ખબર હોવાથી તથા બધી જાતની તૈયારી કરી રાખેલી હોવાથી એ અંધાપાથી તેને બીજાઓના જેટલું દુઃખી થવું પડ્યું નહિ. તેમજ હે વૃદ્ધ સજ્જનો ! અમે તમને કહીએ છીએ કે, જે ઘડપણ છે તે આપણને સૌને ચેતાવનાર ડાકટર છે. કારણ કે તે આવીને કહે છે કે, હવે તમારે મોટી મુસાફરીએ જવું પડશે. જે ઘડપણ છે તે ગુરૂ છે, કારણ કે તે આવીને ઉપદેશ આપે છે કે, હવે વખત નજીક આવતો જાય છે માટે ચેતો. અને જે ઘડપણ છે તે દેવનો દૂત છે. તે આવીને અગાઉથી એમ ખબર આપે છે કે, હવે જવાની તૈયારી થતી જાય છે. માટે જે કાંઈ સાર્થકતા કરવી હોય તે કરી લ્યો. કારણ કે હવે વખત બહુ થોડો છે, અને હજી કરવાનું ઘણું છે. એવી જાતની ચેતવણી ઉપરથી જે માણસો સમજી જાય છે તેઓનું કામ થઈ જાય છે. અને ખબર મળ્યા છતાં જેઓ બેદરકારીથી ખડ્યા રહે છે, અને થોડા દહાડામાં જવાનું છે છતાં પણ જે પ્રભુના ઈન્સાફ સામે જોતા નથી, નરકનાં દુઃખો સામે જોતા નથી, પોતાના આત્માના કલ્યાણ સામે જોતા નથી, અને પરમકૃપાળુ પરમાત્માની દયા સામે જોતા નથી તેઓ બહુ દુઃખી થાય છે. માટે ઘડપણરૂપી ડાકટરે ચેતાવ્યા છતાં જો નહિ ચેતો ને અગાઉથી જોઇતી તૈયારી નહિ કરી રાખો તો બહુ મોટી ખરાબી થઇ જશે. એવી ભયંકર ભૂલ ન થાય એ સંભાળજો.

ઓ ઘરડા કાકાઓ ! તમારે ચેતી જવાનો હવે ખરેખરો વખત આવ્યો છે. કારણ કે ગાગર બાંધેલા દોરડાંનો ઘણો ભાગ તો કૂવામાં ઊંડો ઉતરી ગયો છે, હવે તો માત્ર છેવટની ગાંઠ જ હાથમાં રહી ગએલી છે. અને તે ગાંઠ પણ જો હાથમાંથી સરી પડશે તો પછી ગાગર ને દોરડું બને બાનાં કૂવાના તળીયામાં જઇ પડશે. તેમજ હે વૃદ્ધ બાપાઓ ! યાદ રાખજો કે, તમારી પણ જુવાની ચાલી ગઇ છે. આધેડ અવસ્થા પણ ચાલી ગઇ છે. અને હવે તો માત્ર ઘડપણની ગાંઠ જ હાથમાં રહી ગઇ છે. તે પણ જો સરી પડશે તો નરકના કુંડમાં પડી જતાં કંઇ પણ વાર લાગશે નહિ. માટે હજી જ્યાં સુધી જીંદગીનાં દોરડાની છેલ્લી ગાંઠ એટલે કે છેવટની વૃદ્ધ અવસ્થામા થોડાક વર્ષો બાકી છે એટલામા તમારાથી જે કાંઇ ધર્મ, દાન, ધ્યાન, જપ, તપ વગેરે બને તે કરી લ્યો. જો આ છેવટના વખતે પણ એવી બાબતોમાં બેદરકારી રાખશો તો અંત કાળના સમયે બહુ જ દીલગીરી લાગશે, તથા મરી ગયા પછી પણ બહુ જ પસ્તાવો થશે અને એમ લાગશે કે છતા સાધનોએ અમે કાંઇ કરી શકયા નહિ. એક તરફથી આવી જાતનો પસ્તાવો, બીજી તરફથી નરકના દુઃખો, ત્રીજી તરફથી સ્વર્ગના સુખો, ચોથી તરફથી પ્રભુનો કોપ, અને પાંચમી તરફથી આ બધી બાબતો બરોબર રીતે જોઇ શકાય તથા સમજી શકાય એવુ તમોને આપવામા આવેલુ જ્ઞાન એ બધું જોઇને અતિશય તરફડાટ થશે ને એમાથી ભયંકર વેદના ઉત્પન્ન થશે. અને તમારે માટે એવો વખત હવે કાંઇ બહુ દૂર નથી. માટે હે વૃદ્ધ બાપાઓ ! ચેતો અને જેમ બને તેમ ધર્મના રસ્તામાં પ્રભુ તરફ વળવાની કૃપા કરો. એજ અમારી વિનંતી છે

હે વૃદ્ધ બાપાઓ ! દીવાસળીના બાકસમાંથી જ્યારે ઘણી દિવાસળી વપરાઇ જાય અને છેવટની બે ચાર દિવાસળી બાકી રહે ત્યારે તેને બહુ સભાળથી વાપરવી પડે છે. કારણ કે, જો બીજું બાકસ પાસે ન હોય અને છેવટ રહેલી થોડી દિવાસળી પણ સળગે નહિ અગર સળગીને દિવો કર્યા પહેલાં

ઠરી જાય તો આખી રાત અંધારામાં ને જંગલમાં વાઘવરૂના ભય વચ્ચે કાઢવી પડે છે. તેથી જે માણસો જંગલમાં રહેતા હોય, અને જેની પાસેની પેટીમાંથી ઘણી દિવાસળીઓ વપરાઇ ગઇ હોય ને છેવટની થોડીઘણી દિવાસળી બાકી રહેલી હોય તેઓ બહુ જ સંભાળથી પોતાની પાસેની દિવાસળીને વાપરે છે. અને તેમાં પણ જેની પાસે છેવટની એક જ દિવાસળી બાકી રહેલી હોય તે તો ખાસ ધ્યાન રાખે છે. તેમજ હે માનવંત વૃદ્ધ બાપાઓ ! અમે તમને કહીએ છીએ કે, તમારી જીંદગીના બાકસમાંથી પણ ઘણી દિવાસળીઓ ખલાસ થઇ ગઇ છે. હવે માત્ર છેવટની બે ચાર દિવાસળીઓ જ બાકી રહેલી છે એટલે કે તમારી જીંદગીના ઘણા વર્ષો ચાલ્યાં ગયાં છે. હવે માત્ર છેવટનાં થોડાંઘણા વરસો જ બાકી રહ્યાં છે. માટે જેમ બને તેમ તેનો સદઉપયોગ કરી લેજો અને એ બાકી રહેલી કાડીમાંથી ધર્મના દિવો પ્રકટાવી લેજો, એ બાકી રહેલી કાડીમાંથી પ્રભુપ્રેમનો દિવો પ્રકટાવી લેજો, એ બાકી રહેલી કાડીમાંથી જીંદગીની સાર્થકતા કરી લેવાનો દિવો પ્રકટાવી લેજો, અને એ બાકી રહેલી કાડીમાંથી ઇશ્વરકૃપાનો દિવો પ્રકટાવી લેજો, નહિ તો મૂવા પછી નરકના મહા ભયંકર અંધકારમાં રહી જશો. એવી ભૂલ ન થાય એ સંભાળજો; અને વિના કારણ જરાક બેદરકારીને લીધે એવા ભયંકર દુઃખો ન ભોગવવા પડે એ સંભાળજો. એજ અમારી વિનંતી છે.

૧૨૬-વૃદ્ધ માણસોને શીખામણ ભાગ ત્રીજો.

ઓ અમારા ઘરડા બાપાઓ ! હવે તમે તમારા ઘડપણના વખતમાં જે કાંઇ ધ્યાન, દાન વગેરે કરો તે તો આંબાનો રસ ચૂસી લીધા પછી છાલ ગોટલાનાં દાન કરવા બરાબર છે કારણ કે ખરી વાત તો એ જ કે, જે વખતે ચડતી જુવાની હોય, જે વખતે શરીરમાં બળ હોય, જે વખતે મનમાં જોસ હોય, જે વખતે બુદ્ધિ ખીલતી જતી હોય, અને જે વખતે બીજી અનેક જાતની કુદરતી સગવડો હોય, તે વખતે જ પરસ-

કૃપાળુ પરમાત્માનું જ્ઞાન મેળવી લેવું જોઈએ, તથા એ વખતે જ તેનું ભજન, કીર્તન કરવું જોઇએ. પણ અફસોસ કે, એ સોનેરી વખત તો તમે ગુમાવી નાંખ્યો છે. એ અમૂલ્ય તક તો તમે ગુમાવી દીધી છે. અને એ જીન્દગીની મીઠાશનો વખત તો તમે ખોઈ નાખેલો છે. હવે તો રસ ચુસી લીધા પછી માત્ર છાલ ગોટલાં હાથમાં રહ્યાં હોય તેવો તમારો ઘડપણનો વખત છે. એટલે જગતના વ્યવહારિક નિયમો પ્રમાણે જોતાં એવા છાલ ગોટલાના દાનથી કાંઈ ખાસ મોટો લાભ થઇ જતો નથી, પણ આપણા સર્વશક્તિમાન પરમકૃપાળુ દયાના સાગર, નોધારાના આધાર, અનાથના નાથ, ભક્તવત્સલ, પિતા પ્રભુની પ્રભૂતા સામે જોતાં અને તેની દયા સામે જોતાં એમ લાગે છે કે, ઘડપણના વખતના છેવટનાં થોડા વર્ષો પણ જો પ્રભુની સેવામાં અર્પણ કર્યા હોય અગર છેક અંત સમે પણ જો પ્રભુનું શરણ પકડી લીધું હોય તો તે દયાળુ પ્રભુ કલ્યાણ કરી દે છે અને મોક્ષ આપી દે છે. માટે જો આ બાબતમાં કાંઈ ધ્યાન પહોચતું હોય તો હજી પણ કાંઇ ગયું નથી, હજી પણ તમારા હાથમાં થોડીક બાજી રહેલી છે. માટે ચેતાય તો ચેતજો, અને જેમ બને તેમ પ્રભુના રસ્તામાં વળાય તથા પરમકૃપાળુ પરમાત્માનું ભજન ધ્યાન થાય અને શાતિનાં જીંદગી ભોગવાય તેમ કરજો. એજ અમારી અરજ છે. બીજું તમારા જેવા દાદાઓને અમારાથી વધારે શું કહી શકાય! છેવટ એ જ કે, આપણા લોકો કાગળોમા લખે છે કે "થોડુ, લખ્યું ઘણુંકરી વાચજો" તેમ જ હે દાદાઓ! અમે તમને કહીએ છીએ કે, ભજન કરી લેવાની બાબતમાં પણ તમે થોડું લખ્યું ઘણુંકરી વાચજો. એજ અમારી વિનંતી છે.

ઓ વહાલા બાપાઓ! આજ દિવસ સુધી તમે સંસારના પ્રપંચોમાં જ રચીપચી રહેલા છો. આજ દિવસ સુધી તમે સંસારના મોહમાં જ પડ્યા રહેલા છો, આજ દિવસ સુધી તમે માયાના જાળમાજ બંધાઇ રહેલા છો, આજ દિવસ સુધી તમે નજીવા નજીવા પ્રપચોમાં જ રહી ગએલા છો અને આજ દિવસ સુધી તમે એક જાતના અંધકારમાં જ

રહી ગએલા છો. તેથી તમારી જીંદગી તમે પ્રભુથી દૂર દૂર રહેવામાં જ ગાળેલી છે. પણ હવે તમારે તમારી એ સ્થિતિમાં ફેરફાર કરવો જોઇએ. કારણ કે જે વહાણો દરિયામાં ઝપાટાબંધ ચાલ્યાં જતાં હોય તેને પણ જ્યારે બંદર આવે ત્યારે ફેરવવાં પડે છે. અને તેની દિશા બદલવી પડે છે. એ માટે હેરિયાં મારીને વહાણને બીજી દિશામાં બદલે છે. તેમજ અમે તમને કહીએ છીએ કે તમારાં વહાણ પણ હવે કિનારે પહોંચવા આવ્યાં છે, અને તેમ છતા હજી સંસારસાગર ભણી જ ચાલ્યાં જાય છે. માટે હવે તેને હેરીઆં મારીને પ્રભુ તરફ ફેરવો. જો આ ખરે વખતે પણ એમ નહિ કરો તો તમારી જીન્દગીનાં વહાણ ખરાબા ઉપર ચઢી જશે, અને તેમાંથી ભયંકર ખરાબી થઇ જશે. માટે હે બાપાઓ! જલદીથી ચેતો, જલદીથી ચેતો, કારણ કે જીન્દગીના વહાણને ફેરવવાનો વખત હવે બહુ નજીક આવી ગયો છે, કિનારો પાસે છે, અને લંગર નાંખવાની તૈયારી થઇ ચૂકી છે, અને તેમ છતા પવનનું જોર જુદી જ દિશાનું છે. તેથી તમારાં વહાણો ઉંધે જ રસ્તે ચાલ્યાં જાય છે, અને એ કાંઇ પોતાની મેળે સહેલાઇથી સીધે રસ્તે આવે તેમ નથી, માટે તમારે તમારાં વહાણના સઢ ઉતારી નાંખવા જોઇએ, અને જરા જોર કરી વહાણની દિશા બદલી નાંખવી જોઇએ, એટલે કે હમણાં સંસાર ભણી ચાલ્યા જાઓ છો તેને બદલે પરમકૃપાળુ પરમાત્મા તરફ વળી જવું જોઇએ. માટે હે દાદાઓ! હવે પ્રભુ તરફ વળવાની કૃપા કરો. પ્રભુ તરફ વળવાની કૃપા કરો.

ઓ અમારા વહાલા બુઢ્ઢા કાકાઓ! ઘણાએ ભગતો એમ કહે છે કે, બાળકપણામા કાંઈ અનુભવ હોતો નથી તેથી સાચું જ્ઞાન થઈ શકતું નથી, તેમ જ જુવાનીમા પણ ઇંદ્રિયો બહુ બળવાન હોય છે ને મન લટકતું હોય છે, એટલે એ વખતે પણ બરાબર રીતે ભજન ધ્યાન બની શકતું નથી. અને તેમ છતાં જુવાન માણસો પોતાનું મન ઈશ્વરમા લગાડવા જાય તો તેઓને બહુ જ મુશ્કેલી પડે છે. કારણ કે જુવાનોમાં એક પ્રકારની દિવાની રહેલી હોય છે. તેથી એ વખતે મનને

ધર્મના રસ્તામાં લગાડવામા બહુ જ મુશકેલી પડે છે. પણ હે કાકાઓ! હવે એવી જાતની મુશ્કેલીઓ તમને નથી. કારણ કે તમે તો હવે ખાઈ પી ઉતર્યા છો! અને ઘણાએ સારા માઠા અનુભવ લઇ ચૂકેલા છો! તેમ જ માયાના મિથ્યા પ્રદેશમાં રખડવાથી કેટલી બધી ખરાબી થાય છે તે પણ જોઈ ચુકેલા છો, અને હવે તમારા શરીરની બધી ઈંદ્રિયો પણ નિર્બળ થએલી છે. એટલે જુવાનોઆને પ્રભુ તરફ પોતાનું મન વાળવામાં જેવી મુશ્કેલીઓ પડે છે તેવી મુશ્કેલીઓ તમારા રસ્તામાંથી નથી. તમારે માટે તો સીધી ને સુંદર સડક બની રહેલી છે. માટે તમારે હવે ધર્મના સુગમ માર્ગમાં તથા પ્રભુના આનંદી રસ્તામાં ચાલતાં શીખવું જોઇએ. કારણ કે તમારે માટે હવે એ જ શાન્તિનો ઉત્તમ રસ્તો છે. માટે હવે તો બીજી બધી નકામી ઉપાધીઓને છોડી દઇને જેમ બને તેમ પ્રભુના રસ્તાગા વળો, અને તે મહા મંગળકારી પવિત્ર પિતાના નામનું સ્મરણ થાય, તેનું ધ્યાન ધરાય તથા તેને અર્થે તેનાં બાળકોને દાન અપાય તેમ કરો, એજ અમારી અર્દાસ છે.

હે બુઢ્ઢા કાકાઓ! તમે હમણાં તમારા મનમાં એવા વિચારો કર્યા કરો છો કે, અમારૂં આ ફલાણું કામ થઈ ગયા પછી ભજનમા લાગી જઇશું. તો એ બહુ મોટી ભૂલ થાય છે. કારણ કે આ જગતમાં જે સસારીક કામો છે તે કામો કાંઈ આપણા ધાર્યા પ્રમાણે થતાં નથી. એટલું જ નહિ પણ એક કામ પાર પડે ત્યારે બીજાં કામની ઈચ્છા થાય છે. અને બીજું કામ પાર પડે ત્યારે ત્રીજા કામની ઇચ્છા થાય છે. એવી રીતે જેમ જેમ વ્યાવહારિક કામો પાર પડતા જાય તેમ તેમ ઉલટી વધારે વધારે આશાતૃષ્ણા વધતી જાય છે. અને તેમાં વચમા કોઈક એવો સેટ્રો વા વાગી જાય છે કે, તેનો જખમ રૂઝાતાં બહુ વખત ચાલ્યો જાય છે. અને એમ સારા માઠા બનાવો બન્યા કરવા એજ આ સસારનો પ્રવાહજ છે. એટલે જો એવાં બખેડાના નીચે પડ્યા રહીએ તો ધર્મના કામમાં લાગવાની ફુરસદ જ મળતી નથી. અને એમ કરતે કરતે મૃત્યુ આવી જાય છે. ને ધર્મના કામો કરવા રહી જાય છે એવી મોટી ભૂલ ન થાય

૪૯૨૮

માટે હે દાદાઓ! તમે ચેતજો, અને ફલાણું કામ થાય પછી હું ભગવત ભજનમાં લાગી જઈશ, એવા બહાના નીચે પડ્યા રહેશો મા. કારણ કે જો મનને ઢીલું રાખશો તો એવા બહાનાંની કાંઈ ખોટ નથી, તેથી પરિણામ એ થશે કે, એવા બહાનામાં રહી જશો અને ખાલી હાથે ઘડીકમાં ઉડી જશો. એ વખતે બહુ પસ્તાવો થશે. એવી ભૂલ ન થાય એ સંભાળજો.

હે વૃદ્ધ બાપાઓ! હજી હમણાં થોડાં વર્ષોની અગાઉ તો તમે પોતે જ ઘણા નાના બાળક હતા, અને બીજા સૌને કાકા બાપાના નામે બોલાવતા હતા. એ પછી થોડાં જ વર્ષો ઉપર તમે બહુ મજબૂત ને સુંદર જુવાન હતા. અને આટલા વખતમાં તમે ઘરડા થઈ ગયા, એ જુવો છો કે! આવી જ રીતે વખતને જતા કંઈ વાર લાગતી નથી, અને શરીરને ખખડી જતા પણ કાંઈ વાર લાગતી નથી. તેમજ મોતને આવી પહોંચતા પણ કાંઈ વાર લાગતી નથી, માટે હે વૃદ્ધ બાપાઓ! હવે તમે જલદીથી ચેતો. અને જેમ બને તેમ જલદીથી ધર્મના રસ્તામાં આવી જાઓ. કારણ કે તમે જુઓ કે, થોડા વર્ષો ઉપર તમે જ્યારે બાળક હતા એ વખતે તમે જેને કાકા, મામા, બાપા, અને દાદા કહેતા હતા તેમાંના આજે કોઈ પણ હયાત રહ્યા છે કે? એ બધા કાકા, બાપા, જેમ ચાલ્યા ગયા. તેમ જ હવે તમે સૌના કાકા બાપા થઈ ગયા છો, એટલે તમારે પણ હવે અહીંથી ઉઠાઉગીરી કરવાનો વખત નજીક નજીક આવતો જાય છે. એ માટે દૂર શા માટે જવું જોઈએ? તમારા પોતાના જ શરીરની સામે જુઓ. એટલે તમને ખબર પડશે કે, તમારી પાચનશક્તિ ઘટી છે, તમારા દાંત પડતા જાય છે, તમારી આંખનું તેજ ઓછું થયું છે, તમારી ચાલવાની શકિત ઓછી થઇ છે, અને તમારા હાથનું જોર ઓછું થયું છે. આવી રીતે તમારા શરીરની બધી શશકિતઓ ઘટતી જાય છે. એ શું તમને ધર્મના રસ્તામાં જવાનું ચેતાવવા માટે નથી?

હે વૃદ્ધ બાપાઓ! તમારા શરીરની શકિતઓ ઘડપણને લીધે ઓછી થઇ છે એ વાત ખરી, પણ કાંઇ તમારા જીવા-

ત્માની શક્તિ ઓછી થઇ નથી. તમારો જીવાત્મા કાંઇ ઘરડો થયો નથી. તે તો ઉલટો વધારે ડાહ્યા થએલો છે, વધારે અનુભવી થએલો છે; અને વધારે જોરથી, વધારે સમજણથી, તથા વધારે શ્રદ્ધાથી પ્રભુને પકડી શકે તેવો થયો છે. માટે હવે તમારા હાથમાં થોડોઘણો વખત છે, એટલા વખતની અંદર તમારે પરમકૃપાળુ પરમાત્માનું શરણુ પકડી લેવું જોઇએ, અને જેમ બને તેમ ધર્મનાં કામો કરવામાં લાગી જવું જોઇએ.

હે વૃદ્ધ કાકાઓ! તમારા શરીરમાંથી શક્તિ ઘટી છે, પણ કાંઈ સર્વશક્તિમાન અનંત બ્રહ્માંડના નાથમાંથી દયા ઘટી નથી. તેની દયા અને તેની કૃપા તો સર્વની ઉપર અખંડિતપણે વહ્યાં જ કરે છે, ને તેમાં પણ સારા, સમજુ, ભલા ને ધર્મવાળા વૃદ્ધજનો ઉપર તો તેની ખાસ અતિશય દયા હોય છે. માટે હે બાપાઓ! તમારે તેની દયાનો લાભ લેવો જોઇએ, અને જેમ બને તેમ આ છેલ્લી અવસ્થામાં તો ખૂબ વધારે ભજન ધ્યાન થાય તેમ કરવું જોઇએ. કારણ કે એજ જીંદગીની સાર્થકતાનો ઉપાય છે.

૧૨૭–વૃદ્ધ માણસોને શીખામણ–ભાગ ૪ થો.

આવા મોટા જગતમાંથી મરતી વખતે જે ખાલી હથે ચાલ્યા જાય તે સૌથી વધારે મોટા મૂર્ખ છે.

એક મોટો શ્રીમંત શેઠીઓ હતો, તેનો એક ગામડીઓ દોસ્ત હતો. એ ગામડીઓ બહુ રમુજી, બાટક બોલો, અને કાંઇ કાંઇ નિર્દોષ રમુજ કર્યા કરે તેવો હતો. પણ એ બિચારો બહુ ભોળો હતો. વ્યવહાર ચતુર માણસોમાં જેવી ચાલાકી હોય છે ને જેવી કુશળતા હોય છે. તેવી ચાલાકી ને તેવી કુશળતા તેનામાં નહોતી, તેથી પેલા શ્રીમંતને એમ લાગતું કે, આ મૂર્ખ માણસ છે. એમ સમજીને તે શેઠે એક દિવસ રમૂજમાં પોતાની લાકડી તેને આપી. ત્યારે એ ભોળા હસમુખા ગામડીઆએ પૂછ્યું કે, આ લાકડી લઇને હું શું કરૂં? ત્યારે તે શેઠે કહ્યું કે, જ્યારે તારા કરતાં વધારે મૂરખ તને બીજો કોઇ મળે ત્યારે તેને એ લાકડી આપજે, અને એવો કોઈ

મૂરખ ન મળે ત્યાં સુધી એ લાકડીને તારી પાસે રાખજે. તેથી એ ભોળો માણસ તો પોતાના હાથમાં એ લાકડી લઇને ફરવા લાગ્યો. એમ કરતે કરતે ઘણો વખત ગયો પણ એ લાકડી આપવા જેવો કોઇ માણસ તેને મળ્યો નહિ. તેથી એ લાકડી તે પોતાની સાથે સાથે ફેરવતો હતો, અને એ લાકડી જોઇને પેલો શેઠ તેની મશ્કરી કરતો ને કહેતો કે, કેમ, તારાથી વધારે મોટો મૂરખ બીજો કોઈ મળતો નથી કે? ત્યારે તો મેં મોટા મૂરખ તરીકે તને ઠીક શોધી કાઢયો છે ને? આવી રીતે એ શેઠ તેની મશ્કરી કર્યા કરતા. એ પછી તે શેઠ પોતે જ બહુ માંદા પડ્યા, અને મરવાનો વખત નજીક આવ્યો, ત્યારે એ ગામડીઓ તે શેઠની પાસે ગયો અને કહ્યું કે, કેમ શેઠ, શું કરો છો? ત્યારે શેઠે કહ્યું કે, હવે તો જવાની તૈયારીમાં છીએ. ત્યારે તે ગામડીઆએ પૂછયું કે, ત્યાંથી પાછા ક્યારે આવશો? શેઠે કહ્યું કે, ત્યાંથી પાછું અવાય નહિ. ત્યારે તે ગામડીઆએ કહ્યું કે, ત્યાં જવા માટે કાંઈ ટીમણુ ભાતું સાથે લીધું કે નહિ? શેઠે કહ્યું કે, ત્યાં કાંઇ અહિનું ભાતું કામ લાગે નહિ. એ સાંભળીને તે ગામડીઆએ કહ્યું કે, તમે તો હવે જાઓ છો ત્યારે આ લાકડી કોને આપું! ત્યારે તે શેઠે કહ્યું કે, તને કહેલું જ છે કે, જે તારાથી મોટો મૂરખો મળે તેને એ લાકડી આપજે. એમાં હવે શું પૂછે છે? ત્યારે તે ગામડીયાએ હસ્તે હસ્તે કહ્યુ કે, ત્યારે તો આ તમારી લાકડી તમે જ પાછી રાખો. શેઠે કહ્યું કે, એનું કંઈ કારણ? ત્યારે તે ગામડીઆએ કહ્યું કે, જે ઠેકાણે અનંત કાળ સુધી રહેવાનું છે તેવે ઠેકાણે છતાં સાધનોએ ટીમણુ ભાતાં વિના જવું એ કરતાં વધારે મૂર્ખાઈ બીજી કઇ? માટે શેઠ, મને તો એમ જ લાગે છે કે, ભર્યાભાર્યા ઘરમાં ખાલી હાથે જનારા તમે પોતે જ સૌથી મોટામાં મોટા મૂરખ છો, માટે આ તમારી લાકડી તમેજ પાછી રાખો, એ સાંભળીને તે મરવા પડેલા શેઠને બહુ જ અસર થઇ, અને તેણે પોતાની શક્તિ પ્રમાણે ઘણુંએ દાન પૂન્ય કર્યું.

હે વૃદ્ધ બાપાઓ! આ વાત કહીને અમે તમને એમ

સમજાવવા ઇચ્છીએ છીએ કે, તમારે પણ હવે મોટે રસ્તે જવાની તૈયારી થઇ ચૂકી છે. માટે જરા ટીમણુ ભાતાંની તૈયારી રાખજો, એજ અમારી વિનંતી છે. અને એ પણ યાદ રાખજો કે, ત્યાં કાંઈ પેંડા, મેસુર, બરફી, થેપલાં ને ગાંઠીઆનું ભાતું કામ નહિ આવે, પણ ત્યાં તો પ્રભુના પવિત્ર નામના જપનું ભાતું કામ આવશે. ત્યાં તો ઇશ્વરના ગુણગાનનું ભાતું કામ આવશે, ત્યાં તો પ્રભુના ધ્યાનનું ભાતું કામ આવશે, ત્યાં તો પવિત્રતાનું ભાતું કામ આવશે, ત્યાં તો ભાતૃભાવનું ભાતું કામ આવશે. ત્યાં તો પ્રભુને અર્થે આપેલાં દાનનું ભાતું કામ આવશે. ત્યાં તો દિનતાનું ભાતું કામ આવશે, ત્યાં તો ભગવત ઇચ્છાને આધિન થવાનું ભાતું કામ લાગશે, ત્યાં તો પ્રભુનો ઉપકાર માનવાનું ભાતું કામ લાગશે, ત્યાં તો હરિજનોની સેવા કરવાનું ભાતું કામ લાગશે, ત્યાં તો સત્સંગનું ભાતું કામ લાગશે, ત્યાં તો મનોનિગ્રહનું ભાતું કામ લાગશે, ત્યા તો સત્યનું ભાતું કામ લાગશે, ત્યાં તો દયાનું ભાતું કામ લાગશે, ત્યાં તો પ્રભુપ્રેમનું ભાતું કામ લાગશે, અને ત્યાં તો ઇશ્વરી જ્ઞાનનું ભાતું કામ લાગશે. માટે એવી જાતનું ભાતું મેળવી લેવાય તેમ કરજો. એજ અમારી વિનંતી છે.

સવારના પહોરમાંથી જે ગાડાં જોડાએલાં હોય તે ગાડાંના બળદોને સાંજને વખતે છોડી નાખવામાં આવે છે. કારણ કે જો હઠ પકડીને રાતે પણ ગાડાં ચલાવ્યા કરે તો તે બળદો થાકી ગયા વિના રહે નહિ. એ સિવાય રાતને વખતે ગાડાં ચલાવવાથી વખતે લુટાઇ જવાનો ભય પણ રહે ખરો, માટે હે બાપાઓ! હવે તમારે પણ તમારાં સંસારી ગાડાંઓ છોડી નાખવાં જોઈએ. કારણ કે તમે બહુ ગાડાં ચલાવેલાં છે, અને હવે તમારી સાંજ પડી ગઈ છે. માટે હવે તમારે વિસામો લેવાનો વખત છે. જો એમ નહિ કરો તો થાકી જશો ને રસ્તામાં લુટાઈ જશો. એવી ભયંકર ભુલ નં થાય એ સંભાળ જો.

હે બાપાઓ! વૃદ્ધા અવસ્થા માટે આપણા શાસ્ત્રમાં શું કહેલું છે? એ તમે જાણો છો? દાદાજી! અત્યારે તો તમારે

સન્યાસ લેવાનો સમય આવી પહોંચ્યો છે. પણ જમાનો જુદો છે, એટલે કદી શરીરથી સન્યાસ ન લઇ શકાય તો કાંઇ ફીકર નહિ, પણ માનસિક સન્યાસ તો જરૂર લેવો જોઇએ. અને પ્રપંચની ઘણી વાતોથી દૂર રહેવું જોઇએ. કારણ કે હવે તમારી ચોથી અવસ્થા છે. હવે તમારી ઉત્તર અવસ્થા છે. અને હવે તમારી છેલ્લી અવસ્થા છે. હવે આ બધું મૂકીને થોડા વખતમાં જવાનું છે, અને તે એવે ઠેકાણે જવાનું છે કે, જ્યાંથી આપણને ખબર પડે તેવી રીતે પાછું અહીં આવવાનું નથી. માટે હવે ચેતવાનો વખત છે, અને સન્યાસ લેવાનો વખત છે. પણ આજના વખતમાં શાસ્ત્ર વિધિ પ્રમાણે સન્યાસ પાળવો બહુ મુશ્કેલ છે, એટલે સન્યાસના બહારના નિયમો પાળવાની વાત બાજુએ રાખીએ, પણ સન્યાસના અંતરના નિયમો તો પોતાના કલ્યાણ સારૂ પાળવા જ જોઇએ. અને એવા અંતરના સન્યાસને જ માનસિક સન્યાસ કહે છે. જેમ કે

માનસિક સન્યાસ એટલે દુનિયાંદારીના બધા પ્રપંચો મનમાંથી કહાડી નાખવા માનસિક સન્યાસ એટલે ઘર સંસારની જંજાળો મનમાંથી કાઢી નાખવી. માનસિક સન્યાસ એટલે કુટુંબકલેશ મટાડી સૌ સાથે સલાહસંપ કરી સૌની માફી મેળવી લેવી, માનસિક સન્યાસ એટલે પોતાની ઉપરનો બોજો પોતાના પુત્રપૌત્રાદિકને, ભાઇઓને, અગર બીજાં સગાં વહાલાંઓને સોંપી દેવો, માનસિક સન્યાસ એટલે મનમાંથી ચોખ્ખી રીતે એમ સમજી જવું કે, આ બધી જગતની જે જે વસ્તુઓ દેખાય છે તેમાંથી કાંઇ પણ મારા આત્માને કામ લાગે તેવું નથી, માટે એ બધી વસ્તુઓનો મોહ મારે ઓછો કરી નાખવો જોઇએ, એમ સમજી તે પ્રમાણે વર્તવું એનું નામ માનસિક સન્યાસ છે. સંસારની રચના જ એવી છે અને મનુષ્યની પ્રકૃતિનો સ્વભાવ જ એવો છે કે, જ્યાં સુધી શરીરમાં પ્રાણ રહે ત્યાં સુધી કાંઇને કાંઇ સુખ કે દુઃખ થયા વિના રહે જ નહિ, માટે એવાં સુખ દુઃખની દરકાર કરવી નહિ ને સુખમાં સમતા રાખવી તથા દુઃખમાં પણ સમતા રાખવી તેનું નામ માનસિક સન્યાસ છે. મનમાં જે જે જાતના સંકલ્પ

વિકલ્પ ઉઠ્યા કરે છે તે બધા સંકલ્પ વિકલ્પોને ઉઠતા અટકાવવા અને તેને બદલે મનમાં ને મનમાં પરમાત્માનું સ્મરણ કર્યા કરવું તેનું નામ માનસિક સન્યાસ છે. છેક બાળપણથી નાના મોટા પ્રપંચો કરવાની તથા જે બાબતમાં પોતાને કાંઇ પણ લાગતુંવળગતું ન હોય તેવી બાબતોમાં પણ મનને દોડાવ્યા કરવાની ટેવ પડી ગએલી છે, એવી ટેવ છોડાવી મનને એકાગ્ર કરવું અગર પરમાત્મામાં લય કરવું તેનું નામ માનસિક સન્યાસ છે. કુટુંબમાં કાંઇ સારા માઠા બનાવો બન્યા કરે, અગર પૈસા સબંધી કાંઇ મુશ્કેલીઓ નડ્યા કરે, તથા માન-મરતબાની બાબતમાં કાંઈ વિઘ્નો આવ્યા કરે, છતાં પણ એ બધી બાબતોમાં તટસ્થ રહેવું અને તેનો ધક્કો પોતાના અંતરમાં વાગવા દેવો નહિ. તેનું નામ માનસિક સન્યાસ છે. ટુંકામાં એજ કે, પોતાના સ્વાર્થનો ભોગ આપવો અને ઇશ્વરને અર્થે જીવતાં શીખવું તથા તેને અર્પણ થઈને જીન્દગી ગાળવી તેનું નામ માનસિક સન્યાસ છે. અને યાદ રાખજો કે, આવી જાતના સન્યાસમાંથી જ આગળ જતાં કલ્યાણ થવાનું છે, અને એવો સન્યાસ લેવાનો હવે તમારો વખત છે. માટે હે વૃદ્ધ બાપાઓ! હવે એવો માનસિક સન્યાસ લઇ અંતરમાંથી શાંતિમા રહેતાં શીખજો, અને જેમ બને તેમ પ્રભુ સાથે તમારો જીવ જોડાએલો રહે તેમ કરજો. એજ અમારી વિનંતી છે. કારણ કે ઘડપણ એ પ્રભુ ભજી લેવાની છેલ્લી તક છે. અને એ છેલ્લી તક પણ જો હાથથી ગઇ તો પછી જમદૂતો તૈયાર જ છે, અને નરકના બારણાં ઉઘાડાં જ છે માટે આ છેલ્લી તક ગુમાવવાની ભયંકર ભૂલ ન થાય એ સંભાળજો.

૧૨૮–વૃદ્ધ માણસોને શીખામણ–ભાગ પાંચમો.

વૃદ્ધાવસ્થામાં થતી ભૂલો.

૧ ઘણાએ વૃદ્ધ માણસોને ઘેરે તેઓના છોકરા તથા છોક-રીઓ મોટી ઉમરનાં થઇ ગએલાં હોય છે, એટલું જ નહિ પણ પોતપોતાનું સંભાળી લેય એવા થઇ ગએલાં હોય છે. છતાં પણ ઘણા બુઢ્ઢાઓ તેઓને ઘણી ચીજોનો કબજો આપતા

નથી, અને વગર મફતનો બધો બોજો પોતાની ઉપર રાખી વગર મફતના હેરાન થયા કરે છે. છોકરાં કદિ નાલાયક હોય અને પોતાનું સાચવી શકે તેવાં ન હોય તેને ખાતર તેઓને તેઓનો ભાગ ન સોંપાય એ જુદી વાત છે, પણ ઘણાં વૃદ્ધ માણસોનાં છોકરાંઓ બહુ લાયકીવાળા હોય છે; અને પોતાનું કામ પોતે ઉપાડી શકે તેવાં હોય છે. છતાં પણ ઘણા બુઢ્ઢાઓ પોતાના લાયક છોકરાંઓને પણ–તેઓને સોંપવા લાયક ચીજો પણ સોંપતા નથી, ને પોતાથી તણાય ત્યાં સુધી તાણ્યા કરે છે. ને વગર મફતની ખોટી ખોટી જજાળો ભોગવ્યાં કરે છે, તથા સૌની પાસે વિના કારણ હડધૂત થયાંકરે છે. વૃદ્ધ બાપાઓ ! એવી ભુલ તમારાથી ન થાય એ સંભાળજો. કારણ કે એક તો નકામો કોઈકનો બોજો ઉપાડવો અને વળી હડધૂત થવું એવા ધંધા તે કોણ કરે! અને એવી મૂર્ખાઈ તે કોણ કરે! માટે એવી ભુલ થાય તેન સંભાળજો.

૨ ઘણા બુઢ્ઢાઓ એવા કાચા હોય છે કે, પોતાના નાની ઉમરના અને કાચી બુદ્ધિના છોકરાંઓને પોતાનો બધો કબજો સોંપી દે છે, પણ એ પછી પરિણામ એ થય છે કે, કાચી બુદ્ધિના તથા જુવાન ઉમરના છોકરાઓથી એ ભાર જીરવી શકાતો નથી, તેથી તેઓ આડે રસ્તે ઉતરી જાય છે, અગર પૈસાની ખરાબી કરી નાખે છે અને બાપા કાંઈ બોલવા જાય તો તેની સામે વડચકાં નાખ્યા કરે છે, ને ઉલટું તેઓનું અપમાન કરે છે. એવી ઘડપણના વખતમા ઘણા ઘરડાઓને બહુ દુઃખ થાય છે. અને એ દુઃખ વખતે પોતાની પાસે કાંઈ કબજો હોતો નથી, કે બીજો કંઇ આધાર હોતો નથી. તેને લીધે એ બધો જૂલમ ખમી લેવો પડે છે, મનમાં ને મનમાં રીબાયા કરવું પડે છે. એમ ન થાય માટે નાલાયક છોકરાઓને ઘરનો બધો કારભાર સોંપી દીધા પહેલાં પણ બહુ વિચાર કરવો જોઈએ, અને છોકરાંઓમાં જેવી યોગ્યતા હોય તે પ્રમાણે તેની સાથે વર્તવુ જોઇએ. જો એવું ધ્યાન રાખવામાં ન આવે તો પાછળથી બહુ હેરાન થવું પડે છે. માટે એવી ભુલ ન થાય એ સંભાળજો.

૩ ઘણા બુઢ્ઢા માણસો એવા હોય છે કે, તેઓ પોતાના રીતરિવાજોને તથા ખોરાક પોશાકના નિયમોને બહુ જ ચીવટાઈથી વળગી રહે છે. અને એમાં જરા જેટલો પણ ફેર પડે એ તેઓ ખમી શકતા નથી પણ બીજી તરફ જોતાં હવે દનપ્રતિદિન જમાનો ફરતો જાય છે. તેથી લોકોના આચાર વિચાર બદલાતા જાય છે, અભ્યાસનાં ધોરણો બદલાતાં જાય છે; કેળવણી આપવાની રીતો બદલાતી જાય છે, સ્ત્રીઓના તથા પુરૂષોના પોશાકોમાં ફેરફાર થતો જાય છે, ખોરાકની બાબતમાં પણ ઘણીએ નવી નવી ચીજો દાખલ થતી જાય છે, દાગીનાની ફેશનો પણ બદલાતી જાય છે, અને રીતરિવાજો તથા વિવેકો પણ બદલાતા જાય છે. પણ એ બધાંની સામે કેટલાક ઘરડાઓ જોતા નથી, પણ તેઓ તો એવી જ હઠ કરે છે કે, અમારા વખતમાં અમે આમ કરતા હતા ને અમે આમ કરતા હતા, માટે તમે પણ હજી એમ જ કર્યા કરો. પણ આજના વખતના ઘણાએ જુવાન છોકરાઓને ઘરડા બાપાની વાતો ગમતી નથી. કારણ કે તેઓએ નવો જમાનો જોએલો છે, એટલે તેઓ નવા જમાનાની રીત પ્રમાણે રહેવા ચાહે છે, અને ઘરડાઓ ચાલતી આવેલી જૂની રીત પ્રમાણે વર્તવાનું કહે છે, તેથી ઘરડા બાપ તથા જુવાન દિકરા વચ્ચે, વૃદ્ધ મા તથા જુવાન દિકરી વચ્ચે, ઘરડી સાસુ તથા નવી નવી આવેલી ભણેલી વહુ વચ્ચે, જૂના વિચારના ઘરડા કારભારીઓ તથા અંગ્રેજી વિચારો પ્રમાણે ઉછરેલા નવા વિચારના પ્રજાના જુવાન આગેવાનો વચ્ચે મતભેદ થયાં કરે છે. કારણ કે ઘણાએ ઘરડાઓને પોતાના વખતનું જૂનુંજૂનું બધું સારૂં સારૂં લાગ્યા કરે છે અને હાલના વખતમાં જે કાંઈ નવા નવા ફેરફારો થાય છે તે તેઓને ઉંધું ઉંધું લાગ્યા કરે છે. અને જુવાનીઆ નવી નવી રીત પ્રમાણે નવા નવા વિચારોમાં ટેવાએલા હોય છે, તેથી તેઓને વૃદ્ધ માણસોની વાતો ગળે ઉતરતી નથી, અને અમે જે કરીએ છીએ તે જ વાજબી છે, એવા આગ્રહવાળા તેઓ હોય છે. અને ઘરડાઓ પણ બહુ હઠીલા સ્વભાવના હોય છે, તેથી તેઓ વચ્ચે વારંવાર મત ભેદ થયાં કરે છે.

માટે હે બાપાઓ! જ્યારે આવો મતભેદ થાય ત્યારે જરા જમાના સામે જોવાની પણ મહેરબાની કરજો! અને તમારાથી જેટલી છૂટછાટ મૂકી શકાય તેટલી છૂટછાટ મૂકવા મહેરબાની કરજો. તેમજ નવીન વિચારવાળા જુવાનીઆઓને પણ અમારી એવી ભલામણ છે કે, એકદમ છેલ્લે પાટલે બેસવાની હુજત કરશો માં, પણ જેમ બાપા રાજી રહે તેમ કાંઇક વચલો રસ્તો કાઢવાની કોશીશ કરજો. અને હે બાપાઓ! તમે પણ નવો જમાનો સમજવાની કોશીશ કરજો. કારણ કે જો નવા જમાના સામે નહિ જુઓ અને બધું જૂના રિવાજો પ્રમાણે જ ચલાવવા જશો તો એ પણ તમે એક બહુ મોટી ભૂલ કરો છો, એમ જાણજો. કારણ કે તમારી જૂના વખતની નબાળી નવા જમાનામાં પૂરેપૂરી ચાલી શકે તેમ નથી. માટે સમય વિચારીને નવા વિચારમાં ઉછરેલાં જુવાન છોકરાંઓ સાથે બહુ હઠ નહિ કરતાં જરાતરા છૂટછાટ મૂકીને વર્તવાની કોશિશ કરજો, ને કુટુંબ કલેશ થતો અટકાવજો એ જ અમારી ભલામણ છે.

૪ ઘણાએ ઘરડાઓ એવા હોય છે કે, ઘડપણની નબળાઇને લીધે પોતાના ધંધારોજગારનાં કે ઘરસંસારી કામો પોતાનાથી જેવી જોઇએ તેવી રીતે બની શકતાં નથી, અને પોતાના ભાઇઓ, દિકરાઓ કે નોકરોથી એ કામો સારી રીતે થઇ શકે તેમ હોય છે, છતાં પણ તેઓને કામ કરવાનો ને જંજાળ ભોગવવાનો એવો મોહ હોય છે કે, પોતાનાથી ન બની શકે છતાં પણ તેઓ પોતાનું કામકાજ પોતાનાં વહાલાં સગાંઓને પણ સોંપતા નથી. તેથી પરિણામ એ થાય છે કે, છોકરાંઓ અનુભવ વગરનાં રહી જાય છે, અને પોતે પહોંચી શકે નહિ. તેથી કામકાજની ભૂલો થયાં કરે છે, તથા નુકશાની થયાં કરે છે. માટે પોતાનાથી ન બની શકે તેવા કામને પણ છેવટ સુધી વળગી રહેવાની ભૂલ ન કરવી જોઇએ, પણ પોતાનાથી જે વાત ન બની શકે કે જે કામ ન બની શકે તે કામ જો બીજાઓને સોંપી શકાય તેવું હોય તો સોંપી દેવું જોઇએ. અને પોતે એટલી ઉપાધીમાંથી મુક્ત થવું જોઇએ.

ઘણા ઘરડા માણસો એક બહુ મોટી ભૂલ કરે છે અને તે એ કે, પોતાના શરીરમાં બીલકુલ શક્તિ ન હોય, રોગનું જોર વધી ગયું હોય, અને મરવાની તૈયારીમાં હોય, છતાં પણ પોતાની નાણાં સંબંધી તથા લેણદેણ સંબંધી જે સ્થિતિ હોય તેની ખરી હકીકત પોતાનાં બાયડી છોકરાને પણ જણાવતા નથી, તેમજ તેની કાંઇ ચોખ્ખી નોંધ પણ રાખતા નથી. તેથી જ્યારે ઓચીંતી તેઓની આંખો વિંચાઇ જાય છે, ત્યારે જ્યાં મેલ્યું મૂક્યું હોય ત્યાંનું ત્યાંજ રહી જાય છે, અને કોઇ અપ્રમાણિક વેપારીને ત્યાં પૈસા જમે રાખેલા હોય તો તે ખાઈ જાય છે, અને છતાં ધને તેમનાં બાયડી છોકરાંઓ દુઃખી થાય છે. અને યાદ રાખજો કે ખુલ્લા દીલે પોતાનાં વ્હાલાં સગાંઓ પાસે પણ પેટ ન ખોલવાને લીધે જ આવી ખરાબી થાય છે, તથા પોતાની મેલમૂકની ચોખ્ખી નોંધ ન રાખી હોય તેને લીધે આવી ખરાબી થાય છે. માટે આવી મોટી ભૂલ ન થાય તેની ખાસ સંભાળ રાખવી જોઇએ. કારણ કે જે ધન મેળવવા માટે પોતાના લોહીનું પાણી કરેલું છે, જે ધન મેળવવા માટે અનેક જાતના પ્રપંચો કરેલા છે, જે ધન મેળવવા માટે ભૂખ તરસ વેઠેલી છે, અને જે ધન મેળવવા માટે બીજાઓની ખુશામતો કરી છે, તથા અપમાન ખમ્યાં છે, તે ધન પોતાની જરાક ભૂલને લીધે વિના કારણ બીજાઓ ખાઇ જાય અને જે બાઇડી છોકરાંને માટે એ ધન મેળવ્યું હોય તેઓને એ ધન કામ લાગે નહિ તે કરતા વધારે ખરાબી બીજી કઇ? માટે એવી ભૂલ ન થાય તેની હે વૃદ્ધજનો! તમે સુરત રાખજો.

આવી જાતની બહુ મ્હોટી ભૂલ થવાનું કારણ એ છે કે, કેટલાક ઘરડા માણસો બહુ અધિરીયા સ્વભાવના હોય છે. કેટલાક ઘરડા માણસો બહુ વહેમી સ્વભાવના હોય છે. કેટલાક ઘરડા માણસો બહુ લોભી પ્રકૃતિના હોય છે. અને કેટલાક ઘરડા માણસોને પોતાનાં બાઇડી છોકરાં માટે એવો વિચાર ઠશી ગએલો હોય છે કે, તેઓના હાથમાં જો પૈસા જશે તો તેઓ પૈસાને ઉડાવી દેશે. બીજા કેટલાક ઘરડાઓને એમ

લાગે છે કે, જો અમે બધો કબજો છોકરાંને સોંપી દઇશું તો પછી છોકરાંઓને અમારી કાંઈ ગરજ રહેશે નહિ, તેથી તેઓ અમારૂં કહ્યું માનશે નહિ. એમ ધારીને તેઓ પોતાની મેલ મૂકની વાત છૂપાવે છે. અને કેટલાક ઘરડાઓ એમ જાણે છે કે, આપણું લેણું દેણું જો છોકરાંઓને કહી દઈએ તો આપણો ભરમ ઉઘાડો થઈ જાય. આવું સમજીને તેઓની આગળ લેણદેણની વાત કરતા નથી, પણ તેથી પરિણામ એ થાય છે કે કોઇનું ધન જમીનમાં રહી જાય છે. કોઇનું ધન કોઈ વેપારીને ત્યાં રહી જાય છે, અને કોઇનું ધન જુદી જુદી કંપનીઓનાં કાગળીયાંઓમાં રહી જાય છે. અને છતાં ધને બાપા ગુજરી ગયા પછી તેમનાં બાઇડી છોકરાંઓ દુ:ખી થાય છે. માટે હે બાપાઓ ? આવી ભુલ ન થાય એ સંભાળજો.

૧૨૯–વૃદ્ધ માણસોને શીખામણ–ભાગ ૬ ઠ્ઠો.

ઘણા ઘરડા માણસોનો સ્વભાવ એવો બની જાય છે કે, તેઓથી કાંઈ પણ બની શકતું નથી. કારણ કે શરીર બહુ જ અશક્ત થઈ ગયેલું હોય છે, તેથી તેઓ ઘરના ખૂણામાં કે પથારીમાં પડ્યા રહે છે. પણ અફસોસની વાત એ છે કે, આવી સ્થિતિમાં પણ તેઓ પોતાની જીભને વશ રાખી શક્તા નથી. પથારીમાં પડ્યા પડ્યા પણ તેઓ પોતાની જીભ ચલાવ્યા કરે છે. અને છોકરાઓને, વહુઓને તથા નોકર ચાકરને ઠાલા ઠાલા ધમકાવ્યા કરે છે. અને જે બાબતમાં ધ્યાન આપવાની પોતાને જરૂર ન હોય તેવી બાબતોમાં પણ માથું માર્યા કરે છે, અને વિના કારણ આખો દિવસ બડબડ્યા કરે છે. તથા નાની નાની વાતો સારૂ કરીને પણ મોટી મોટી રાડયો પાડ્યા કરે છે, અને પોતાના લોહીને ઉકાળી નાંખે છે, તથા ઘરનાં માણસોને પણ હેરાન હેરાન કર્યા કરે છે. અને આ બધું કરવામાં તેઓનો કાંઇ ખાસ હેતુ હોતો નથી, પણ તેઓનો સ્વભાવ જ એવો ચીડીયો થઇ ગયેલો હોય છે, તેઓનો જીવ એવો મોહવાદી બની ગયેલો હોય છે, અને તેઓનું મન એવું અસ્થિર થઇ ગયેલું હોય છે કે, તેઓ સૌની સાથે

નજીવી નજીવી વાત સારૂ પણ ચીંથરાં ફાડ્યા કરે છે અને ઘરમાં પોતાનું કાંઇ ચાલતું ન હોય છતાં પણ રાડયો પાડ્યા કરે છે. પણ આમ કરવાથી તેઓ પોતે દુઃખી થાય છે, અને ઘરના માણસો પણ તેમનાથી કંટાળી જાય છે. તેથી છેવટ પરિણામ એ થાય છે કે, જે વૃદ્ધ માબાપનું માન જાળવવું જોઇએ તેઓનું જ અપમાન કરવું પડે છે. જે વૃદ્ધ માબાપને રાજી રાખવાં જોઇએ તેઓને જ દિલગીર કરવાં પડે છે. જે વૃદ્ધ માબાપના આશીર્વાદ લેવા જોઇએ તેઓની જ ગાળો ખાવી પડે છે, તથા તેઓનાજ શાપ સાંભળવા પડે છે. અને જે વૃદ્ધ માબાપોને માટે એમ ઇચ્છવું જોઇએ કે, તેઓ હજી ઘણાં વધારે વર્ષો સુધી જીવે તો સારૂં, તેને બદલે એમ કહેવા વખત આવે છે કે, હવે તેઓ બિચારાં દુઃખી થાય છે માટે છુટી જાય તો સારૂં. આવી રીતે જીંદગીને બદલે મોત ઇચ્છવું પડે છે. અને યાદ રાખજો કે, કેટલાક ઘરડા માણસોના ખરાબ થઇ ગયેલા સ્વભાવને લીધે જ આ બધી ખરાબી થાય છે. માટે વૃદ્ધ જનોએ પોતાના મનને કાબુમાં રાખવું જોઇએ, તથા પોતાના સ્વભાવને સુધારવાની કોશિશ કરવી જોઇએ. કારણ કે ડાહ્યા મણુસોની રીતિ એજ છે કે, પોતાનું મોત સુધારવા માટે જ્યારે મરવાનો વખત નજીક આવે ત્યારે તો સૌ સાથે વધારેમાં વધારે ભલાઇ રાખવી જોઇએ; અને સૌને સૌના હક ચુકવી આપી, સૌને રાજી કરી, સૌના આશીર્વાદ મેળવી, સૌની હજુરમાં બહુ જ શાંતિથી પ્રભુના નામનું સ્મરણ કરતે કરતે મરવું જોઇએ; તેને બદલે ઘડપણમાં મરવાનો વખત નજીક આવે તેવે ટાણે જ સૌની સાથે કજીઆ કરવા પડે, સૌનાં મન દુખાવવાં પડે અને પોતાનાં વહાલાં સગાંઓને વિના કારણ ત્રાસ આપવો પડે એ કેટલી બધી મોટી ભૂલ કહેવાય? અને યાદ રાખજો કે, ઘડપણમાં પથારીમાં પડયે પડયે ઘર–સંસારનો મોહ રાખી પોતાનો સ્વભાવ બગાડવામાંથી અને વગર મફતની જીભ ચલાવવામાંથી જ આ બધી ખરાબી થાય છે. માટે હે વૃદ્ધ બાપાઓ! આવી ભયંકર ભૂલ ન થાય એ સંભાળજો.

ઘણુાએ વૃદ્ધ માણુસો એવા સાંકડા વિચારના હોય છે કે, જો અમે અમારાં છોકરાંઓ સારૂ સારી રીતે પૈસા નહિ મૂકી જઈએ તો તેઓ બિચારાં શું કરશે? પૈસા વિના તેઓ રખડી પડશે એમ ધારીને જ્યારે મરણુ-સમયે પોતાને હાથે પરોપકાર કરી લઇ દિલાસો મેળવાનો ખરો વખત હોય ત્યારે પણુ તેઓ કાંઇ ધર્મ, દાન કરી શકતા નથી અને પોતાના છોકરાઓને શેઠીયા બનાવવા સારૂ પોતે ખાલી હાથે ચાલ્યા જાય છે. આવી ભૂલ થવાનું કારણુ એ છે કે એવા ઘરડા માણુસો અતિશય મોહવાદી હોય છે, તેથી તેઓ પોતાનાં છોકરાંઓને અકર્મી સમજ્યા કરે છે, અને અમે તેમને સારૂ પૈસા નહિ મૂકી જઇએ તો તેઓ રખડી મરશે એમ માન્યા કરે છે. તેને લીધે તેઓ મરતી વખતે પણુ જેવું કરવું જોઇએ તેવું દાન પુન્ય કરી શકતા નથી. પણુ યાદ રાખજો કે, છતાં સાધનોએ આવી રીતે ખાલી હાથે ચાલ્યું જવું અને છોકરાઓને શેઠીઆ રાખવા સારૂ પોતે નરકમાં જવું એ કરતાં વધારે મોટી ભૂલ બીજી કઇ? માટે એવી ભૂલ ન થાય એ સંભાળજો.

જે માણુસ ઝાઝું ધન મૂકીને મરી જાય તે માણુસ આ દુનિયામાં વખણાય છે, અને લોકો કહે છે કે, એણે બહુ રૂપિયા મેળવ્યા. એ ઘણો હુંશિયાર માણુસ હતો. આવી રીતે ધન મૂકીને મરી જાય તેનાં આ દુનિયામાં વખાણુ થાય છે, પણુ યાદ રાખજો કે, આ દુનિયામાં ઝાઝું ધન મૂકીને મરી જાય તેનાં કાંઇ પ્રભુને ઘેર વખાણુ થતાં નથી. પણુ જે માણુસ ખૂબ દાન પુન્ય કરે, અને મોક્ષ-ધામમાં કામ લાગે એવું ભાતું જે માણુસ પોતાની સાથે ખૂબ બાંધી જાય તે પરમાર્થી માણુસનાં જ પ્રભુને ઘરે વખાણુ થાય છે. માટે કદી બીજે વખતે દાન પુન્ય કરવાનું ન બને તો એ જુદી વાત છે, પણુ જ્યારે મરણુનો સમય નજીક આવે ત્યારે તો વૃદ્ધ માણુસોએ જરૂર પોતાને હાથે કરીને પોતાની શક્તિ પ્રમાણે દાન પુન્ય કરવું જ જોઇએ. કારણુ કે એવે વખતે દાન પુન્ય કરવાથી વૃદ્ધ માણુસના અંતરાત્માને એક જાતની માનસિક શાંતિ મળે છે. તથા એથી હૃદયનો ભાર ઓછો થાય છે, અને ગરીબ

લોકોના તથા સગાં વહાલાંઓના અને નોકર ચાકરોના આશીર્વાદ મળે છે, તેથી પ્રભુ પણ રાજી થાય છે. અને એવી રીતે દાન કરનાર વૃદ્ધ જનોનું કલ્યાણ થાય છે. માટે ઘડપણના વખતમાં ધર્મ દાન કરવાની ટેવ રાખવી જોઇએ, એટલું જ નહિ પણ ખાસ ચાહીને એવે વખતે વધારે વધારે દાન કરવું જોઇએ. પણ અફસોસ કે આ બાબતમાં પણ ઘણા માણસો બહુ ભૂલ કરે છે, અને પોતાના છોકરાઓને શેઠીઆ બનાવવા સારૂ પોતે નરકમાં જાય છે. હે વહાલા દાદાઓ! તમારાથી આવી ભૂલ ન થાય એ સંભાળજો.

વાંચનાર ભાઇ બ્હેનો! હવે તમોને જે વિનંતિ કરવાની છે તે એજ કે, આ બધી ઘરડા માણસોની ભૂલો જોઇને તમે તમારાં ઘરડાં માતા પિતાને, ઘરડાં સગાં વહાલાંને, કે ઘરડાં પાડોશીઓને તેઓની એ ભૂલો કહ્યા કરશો માં, અને એવી ભૂલોનો ભાર તમારા મનમાં ભરી રાખી પૂજ્ય વૃદ્ધ જનોને ખરાબ સમજશો માં, પણ વૃદ્ધ જનો ઉપર જેમ બને તેમ માનની ને સ્નેહની દ્રષ્ટિ રાખજો. તેમની સામે ઉદારતાની નજરે જોજો. તેમની સામે દયા દ્રષ્ટિએ જોજો. તેમની સામે ક્ષમાની આંખે જોજો, અને તેમની ભૂલોને નિભાવી લેવાની કોશિશ કરજો. કારણ કે જગતમાં બીજા કોઇથી પણ ન બને એટલું તમારાં વૃદ્ધ માતા પિતાએ તમારે માટે કરેલું છે. અને હજી પણ તેમના મનમાં તમારે માટે અતિશય સ્નેહ છે. કારણ કે તમારા સ્નેહની ખાતર જ તેઓ નરકનાં દુઃખો ભોગવવાનું પણ કબુલ કરે છે, અને પોતાની શક્તિના પ્રમાણમાં લાંબો હાથ કરીને કોઇને દાન આપી શક્તાં નથી. આટલો બધો તેઓને તમારી ઉપર મોહ છે. માટે તેઓની ભૂલો મનમાં લાવશો માં, પણ તેઓને નિભાવી લેવાની કોશિશ કરજો! જો એમ નહિ કરો અને ઘરડાં માવતરની ભૂલો જોયા કરશો તો એ તમે એક જાતની બહુ મોટામાં મોટી ભૂલ કરો છો એમ સમજજો. માટે હે જુવાન બંધુઓ! તમારાથી એવી ભૂલ ન થાય તેની તમે પણ સંભાળ રાખજો.

ભાઇઓ અને બહેનો! તમારામાથી જેના જેના વાંચવામાં

આ લખાણ આવે તેઓ પોતાનાં વૃદ્ધ માતા પિતાને આ બધ બાબતો વાંચી સંભળાવવાની કૃપા કરજો. એટલું જ નહિ પણ તમારા કાકા, મામા, માશી, ફોઇ, વગેરે વૃદ્ધ સગાંઓને તથાં વૃદ્ધ પાડોશીઓને પણ વાંચી સંભળાવવાની મહેરબાની કરજો ! કારણ કે આ સાચી બાબતો તેઓને સમજાવવાથી તેઓની આંખો ઉઘડશે, તેઓને ખરો રસ્તો મળશે, અને તેઓ પ્રભુ તરફ વળી શકશે. એથી તમે તેઓની બહુ મોટી સેવા કરેલી ગણાશે. અને એવી સેવા કરવાથી તમોને પણ કાંઇક પુન્ય થશે. માટે તમારા સંબંધમાં આવતાં ઘરડાં સજ્જનોને આ વાતો વાંચી સંભળાવવાની મહેરબાની કરજો, એજ અમારી વિનંતિ છે.

લોકપ્રિય થયેલાં સ્વર્ગનાં પુસ્તકોઃ—

સંસારમાં સ્વર્ગ. કિંમત રૂપિયો

આત્મોન્નતિ પામતી જતી ભલી ભાનુકિશોરીની આંતર વૃત્તાંત કે જે પત્રરૂપે પોતાની બાળી બબકકિશોરી ઉપર તેણે તે સૌ કોઇએ વાચવા જેવું છે. આ આખું પુસ્તક તે નંબુદ પત્રરૂપે લખાયલું છે. આ પુસ્તક આ દુનિયામાંજ સ્વર્ગ અનુભવી ઉપાયો બતાવનારૂં છે. તેની પહેલી આવૃત્તિ ખલાસ બીજી આવૃત્તિ તૈયાર થઇ છે. પાકું પૂઠું, ચાર સોનેરી નામ, પૃષ્ઠ ૪૦૦.

સાચું સ્વર્ગ. કિંમત રૂપિયો દોઢ.

આગળ વધવા ઇચ્છનાર દરેકે વાંચવા જેવું આ પુસ્તક છે, કારણ કે તેમાં શ્રેયનો માર્ગ બતાવેલો છે. ધર્મનો હેતુ, જ્ઞાનનો ક્રમ, કર્તવ્યની મહત્તા, જીંદગીનો હેતુ, પરમાર્થ કરવાના રસ્તા વગેરે અનેક બાબતો કે જે આગળ વધવા ઇચ્છનાર સૌ કોઇને જાણવાની ઇચ્છા થાય છે, તે મિત્રોની વાતોના રૂપમા રસભરી રીતે આ પુસ્તકમા વર્ણવેલી છે. ચાર સોનેરી નામ, પાકુ પુઠું પૃષ્ઠ ૬૨૫.

સ્ત્રીઓનું સ્વર્ગ. કિંમત રૂપિયો દોઢ.

આ ઉપયોગી નવી જાતનું પુસ્તક. થોડું ભણેલી બાઇઓને પણ હોસે હોસે વાંચવાનું મન થાય અને ઉંચી જાતના વિચારો સ્હેલાઇથી મનમાં ઠસી જાય તેવાં વર્ણનથી આ પુસ્તક ભરેલું છે. રતનબાઇ અને પાર્વતીબાઇની વાતો વાંચતા વાંચતાં એક તાર થઇ જવાય પાકું પુંઠું, ત્રણ સોનેરી નામ, પૃષ્ઠ ૪૪૦.

સ્વર્ગની જીન્દગી. (તૈયાર થાયછે.) કિંમત રૂપિયો ૧

કેવા જીવનમાં જીવવાથી સ્વર્ગનાં સુખોનો અનુભવ થાય એ બા આ પુસ્તકમાં આવશે. દરેકનું પોસ્ટેજ જુદું

વૈદ અમૃતલાલ સુંદરજી પઢીયાર.
ઠે. હાથી બીલ્ડીંગ કાલબાદેવી રોડ, મુંબાઈ નં. ૨